

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002873

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-07-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Волошенюк Тетяна Василівна

2. Tetiana V. Volosheniuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1477-941X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 226

Назва наукової спеціальності: Фармація, промислова фармація

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 226 Фармація, промислова фармація

Дата захисту: 08-07-2025

Спеціальність за освітою: Фармація

Місце роботи здобувача: Управління Служби безпеки України у Волинській області

Код за ЄДРПОУ: 20001487

Місцезнаходження: проспект Василя Мойсея, 4, Луцьк, Луцький р-н., 43005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Служба безпеки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 20601098

Повне найменування юридичної особи: Івано-Франківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010758

Місцезнаходження: вул. Галицька, буд. 2, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Івано-Франківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010758

Місцезнаходження: вул. Галицька, буд. 2, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.31.29.11, 76.31.29.15

Тема дисертації:

1. Фармакоекономічні підходи до удосконалення фармацевтичної допомоги військовослужбовцям із посттравматичними стресовими розладами.
2. Approaches to Improving Pharmaceutical Care for Service Members with Post-Traumatic Stress Disorder.

Реферат:

1. Дисертацію присвячено науковому обґрунтуванню фармакоекономічних і маркетингових підходів до удосконалення системи фармацевтичної допомоги військовослужбовцям із посттравматичним стресовим розладом (ПТСР) в умовах тривалого воєнного стану та післявоєнного періоду в Україні. Актуальність дослідження зумовлена зростанням психоемоційного навантаження на військовослужбовців унаслідок повномасштабної збройної агресії. ПТСР став однією з провідних медико-соціальних проблем, що потребує ефективних підходів до лікування та реабілітації. Мета роботи – фармакоекономічне, маркетингове й соціологічне обґрунтування удосконалення фармацевтичної допомоги військовослужбовцям із ПТСР. За результатами анонімного опитування лікарів встановлено, що як препарати вибору використовуються селективні інгібітори зворотного захоплення серотоніну (СІЗЗС), серед яких переважають есциталопрам і сертралін. Аналіз ринку станом на 01.10.2024 р. засвідчив частку есциталопраму серед зареєстрованих ТН – 48,9%, з домінуванням імпорتنих препаратів (80%). Провідними постачальниками є Індія, Іспанія, Словенія.

Маркетингове дослідження (Таблетки.UA, Аптека.UA) виявило різницю середніх роздрібних цін до 8,1% між платформами та конкурентну цінову політику аптечних мереж. Моніторинг вартості засвідчив найкращу цінову стабільність для вітчизняних і індійських генериків. Соціально-демографічне дослідження показало, що серед військовослужбовців із ПТСР переважають чоловіки віком 20–49 років із високим рівнем інвалідизації внаслідок черепно-мозкових, акубаротравм і мінно-вибухових ушкоджень. Фармакотерапія характеризується високим навантаженням (у середньому 3,85–5,22 призначення ЛЗ на одного пацієнта) та переважанням препаратів групи N (64,71–81,16%). Часто призначають клоразепат, пароксетин, прегабалін, есциталопрам, карбамазепін. Анонімне опитування лікарів, фармацевтів і військовослужбовців засвідчило високий рівень психоемоційного напруження: щоденні звернення із симптомами тривоги фіксують понад 50% лікарів і фармацевтів. Серед військових 14% відзначили щоденні напади тривоги, а 31% – щотижневі. При цьому лише 3% військових звертаються по кваліфіковану допомогу, хоча 28% мають намір звернутися в майбутньому. У 92% лікарів відзначено зростання частоти призначень антидепресантів після початку повномасштабного вторгнення. Фармакоеконічний аналіз методом «мінімізації витрат» і «витрати–ефективність» встановив, що сертралін має найкраще співвідношення вартості та клінічної ефективності, що обґрунтовує його доцільність як препарату першої лінії. Флуоксетин і есциталопрам також мають прийнятні показники, циталопрам і флувоксамін – гірші. Розроблено Проект протоколу фармацевта при відпуску безрецептурних ЛЗ, орієнтований на профілактику і підтримку прихильності до лікування ПТСР, та концептуальну модель «5М» як стратегію оптимізації фармацевтичної допомоги військовослужбовцям. Наукова новизна: уперше комплексно досліджено фізичну і соціально-економічну доступність СІЗС, частоту призначень фармакотерапії ПТСР у реальній клінічній практиці, оцінено стан проблеми на основі багатофокусного анкетування, проведено фармакоеконічну оцінку ЛЗ для обґрунтування внесення їх до соціально-економічних регуляторних переліків, розроблено модель удосконалення фармацевтичної допомоги. Практичне значення: результати можуть бути використані при розробці локальних протоколів фармацевта, удосконаленні системи фармацевтичної допомоги та формуванні державних програм підтримки військовослужбовців із ПТСР. Ключові слова: фармацевтична допомога, фармацевтичне забезпечення, посттравматичний стресовий розлад, військовослужбовці, лікарські засоби, селективні інгібітори зворотного захоплення серотоніну, фармакоеконічний аналіз, маркетингові дослідження, соціально-економічна доступність, анкетування, реімбурсація, менеджмент в охороні здоров'я.

2. The dissertation is devoted to the scientific substantiation of pharmacoeconomic and marketing approaches aimed at improving the system of pharmaceutical care for military personnel with post-traumatic stress disorder (PTSD) under conditions of prolonged martial law and in the post-war period in Ukraine. The relevance of the study is determined by the increasing psycho-emotional burden on military personnel as a result of the large-scale armed aggression. PTSD has become one of the leading medico-social problems requiring effective approaches to treatment and rehabilitation. The aim of the work is the pharmacoeconomic, marketing, and sociological substantiation of the improvement of pharmaceutical care for military personnel with PTSD. According to an anonymous survey of physicians, selective serotonin reuptake inhibitors (SSRIs) were identified as the drugs of choice, with escitalopram and sertraline predominating. Market analysis as of October 1, 2024, showed that escitalopram accounted for 48.9% of registered trade names, with imported drugs dominating (80%). The main suppliers are India, Spain, and Slovenia. Marketing research (Tablets.UA, Apteka.UA) revealed up to an 8.1% difference in average retail prices between platforms and a competitive pricing policy among pharmacy chains. Price monitoring demonstrated the highest price stability for domestic and Indian generics. Socio-demographic research indicated that among military personnel with PTSD, men aged 20–49 years predominated, with a high level of disability due to traumatic brain injury, acoustic trauma, and mine-explosive wounds. Pharmacotherapy was characterized by a high medication burden (an average of 3.85–5.22 prescriptions per patient) and a predominance of group N drugs (64.71–81.16%). Clorazepate, paroxetine, pregabalin, escitalopram, and carbamazepine were commonly prescribed. An anonymous survey of physicians, pharmacists, and military personnel revealed a high level of psycho-emotional tension: more than 50% of physicians and pharmacists recorded daily visits with anxiety symptoms. Among military personnel, 14% reported daily anxiety attacks, and

31% weekly. However, only 3% of military personnel sought qualified care, although 28% expressed an intention to do so in the future. In 92% of physicians, an increase in the frequency of antidepressant prescriptions was noted after the onset of the full-scale invasion. Pharmacoeconomic analysis using the “cost minimization” and “cost-effectiveness” methods established that sertraline demonstrated the best ratio of cost to clinical effectiveness, substantiating its appropriateness as a first-line drug. Fluoxetine and escitalopram also showed acceptable indicators, whereas citalopram and fluvoxamine had poorer results. A draft pharmacist protocol for the dispensing of over-the-counter medicines aimed at prevention and support of adherence to PTSD treatment was developed, as well as the conceptual “5M” model as a strategy for optimizing pharmaceutical care for military personnel. Scientific novelty: for the first time, the physical and socio-economic accessibility of SSRIs was comprehensively studied; the frequency of PTSD pharmacotherapy prescriptions in real clinical practice was assessed; the problem was evaluated based on multi-focus surveys; pharmacoeconomic evaluation of medicines was performed to justify their inclusion in socio-economic regulatory lists; and a model for improving pharmaceutical care was developed. Practical significance: the results can be used in the development of local pharmacist protocols, improvement of the pharmaceutical care system, and formation of state support programs for military personnel with PTSD. Key words: pharmaceutical care, pharmaceutical provision, post-traumatic stress disorder, military personnel, medicinal products, selective serotonin reuptake inhibitors, pharmacoeconomic analysis, marketing research, socio-economic accessibility, survey, reimbursement, healthcare management.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Новий напрямок у науці і техніці

Публікації:

- 1. Fediak I, Volosheniuk T. Marketing study of selective serotonin reuptake inhibitors for the treatment of post-traumatic stress disorder in military servants and war veterans. *ScienceRise: Pharmaceutical Science*. 2024; (6(52)):90-102. Available from: <https://doi.org/10.15587/2519-4852.2024.308684> ISSN 2519-4844
- 2. Федяк ІО, Волошенюк ТВ. Результати анонімного опитування працівників аптек і лікарів щодо стану надання фармацевтичної допомоги пацієнтам зі стресом, тривогою і посттравматичним стресовим розладом. *Фармацевтичний часопис*. 2025;1:96-106. Доступно на: <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2025.1.15097>
- 3. Волошенюк Т. Посттравматичний стресовий розлад у військовослужбовців та ветеранів війни. *Вісник фармації*. 2024;1(107):131-5. Доступно на: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPhC_2024_1_20.
- 4. Ширококов ЮМ, Волошенюк ТВ, Москаленко ОВ. Психологічні аспекти соціальної адаптації ветеранів після повернення із зони військового конфлікту. *Перспективи та інновації науки*. 2025;4(50):1867-84. Доступно на: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-4\(50\)-1867-1884](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-4(50)-1867-1884)

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0124U002248

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Федяк Ірина Орестівна
2. Iryna O. Fedyak

Кваліфікація: к.фарм.н., доц., 15.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9578-3719

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Івано-Франківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010758

Місцезнаходження: вул. Галицька, буд. 2, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Унгурян Ліана Михайлівна.
2. Liana M. Unhurian

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 15.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5391-9676

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010801

Місцезнаходження: Валіховський провулок, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шолойко Наталія Василівна
2. Nataliya V. Sholojko

Кваліфікація: к.фарм.н., доц., 15.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5083-7218

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, буд. 13, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ткаченко Наталя Олександрівна

2. Natalia O. Tkachenko

Кваліфікація: д. фармацев. н., професор, 15.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8566-5938

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: пр-т Маяковського, буд. 26, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Байгуш Юлія Валеріївна

2. Yuliya V. Baygysh

Кваліфікація: к. фармацев. н., 15.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6195-5236

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Івано-Франківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010758

Місцезнаходження: вул. Галицька, буд. 2, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VIII. **Заключні відомості**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Пустовойт Михайло Михайлович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Пустовойт Михайло Михайлович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кулинич Галія Богданівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна